

Το τελευταίο διάστημα, έχει υπάρξει μία σειρά καταγγελιών βιασμών, κακοποιήσεων και παραβιαστικών συμπεριφορών, που έχει χαρακτηριστεί από τα μίντια ως το "ελληνικό #metoo". Οι πιο προβεβλημένες καταγγελίες προέρχονται από τον χώρο του αθλητισμού και του θεάτρου, αλλά το γεγονός που εκτυλίσσεται έχει πολλές προεκτάσεις: δημοσιεύσεις στα σόσιαλ μίντια, δικαστικές προσφυγές, διαπομπεύσεις, καταγγελίες ενάντια σε ολόκληρα σχολεία (αρσάκειο), πορείες γειτονιάς με σκοπό την στοχοποίηση κακοποιητών (1/21, μελίσσια, 26/2/21, Θεσσαλονίκη).

Αυτό που "ξεκίνησε" με την καταγγελία της Μπεκατώρου για τον Αδαμόπουλο, και "συνεχίστηκε" με τις καταγγελίες ηθοποιών, προεκτείνεται σε όλα τα κοινωνικά στρώματα, όπως προεκτείνεται και χρονικά σε μια πολυμορφία προηγούμενων φεμινιστικών διεργασιών. Από τον κινηματικό λόγο ως τον ακαδημαϊκό, από το σινεμά και την τέχνη ως άρθρα περιοδικών, από το #metoo του '18 ως τον αυθόρμητο συντονισμό που προέκυψε στον απόηχο (αποπειρών) βιασμών σε διάφορα νησιά (Ικαρία, Σαμοθράκη) το καλοκαίρι που πέρασε, έχουν δημιουργηθεί φεμινιστικές συνειδήσεις και αντανακλαστικά σε κοινωνικό επίπεδο.

////////////////////////////////////

Το τωρινό γεγονός είναι κίνημα από τα κάτω. Ο ρόλος του ίντερνετ σε αυτό έχει υπάρξει κρίσιμος, επηρεάζοντας την προσβασιμότητα και την εξάπλωσή του, αφού εκεί μαθαίνουμε για πολλές απ' τις καταγγελίες και εκεί λαμβάνει χώρα μεγάλο κομμάτι του κοινωνικού discourse . Οι δημοσιεύσεις, τα κόμμεντς, οι ονλάιν κοινότητες, έχουν δημιουργήσει έναν διαφορετικό χώρο αγώνα ο οποίος δεν έχει πραγματοποιηθεί μέσα από πολιτική οργάνωση. Αυτό δεν τον καθιστά "χειρότερο" ή "λιγότερο πολιτικό", αλλά σίγουρα τον καθιστά διαφορετικό, και ίσως, κατά την άποψή μας, πιο ευάλωτο στην αφομοίωση από τον κυρίαρχο ή από άλλους οργανωμένους λόγους – από τα μίντια, το κράτος και τους φασίστες. Ως άτομα που οργανωνόμαστε πολιτικά, μας αφορά το πώς μπορούμε να υπερασπιστούμε ένα τέτοιο κίνημα ενάντια στις πατριαρχικές άμυνες, και να αντισταθούμε στην αφομοίωσή του.

Συχνά πέφτουμε πάνω σε μία ιδέα, που θέτει από την μία την "κοινωνία", ως το πεδίο της αλλοτρίωσης, ως κάτι που καθορίζεται από τις σάπιες εξουσιαστικές σχέσεις του κράτους και του κεφαλαίου, και από την άλλη τον (αναρχικό/αντιεξουσιαστικό/ανταγωνιστικό) "χώρο", ως μία προστατευμένη επικράτεια κοινότητας και αλληλεγγύης – τον μόνο αυθεντικό τόπο συνδιαμόρφωσης, ζύμωσης και πολιτικής "από τα κάτω".

Μία αντίληψη που συνδέεται, και ίσως κατά κάποιο τρόπο αποτελεί ειδική αποτύπωση του παραπάνω διπολισμού, αφορά μια απαξιωτική στάση προς τις κινηματικές μορφές που ξεκινούν και διασπείρονται ονλάιν. Τα internet politics δημιουργούν δυσπιστία – πώς γίνεται να

αγωνιστείς "από τον καναπέ"; πώς γίνεται να δημιουργήσεις συντροφικές σχέσεις χωρίς να βρεθείς στο δρόμο; Έτσι βλέπουμε να αναδύονται και κάποιες εύκολες απορρίψεις του παρόντος γεγονότος ως κάτι υπερβολικά μείνστριμ, θεσμικό, αυτομάτως μολυσμένο και εξαρχής καταδικασμένο.

Θα θέλαμε να κινηθούμε πέρα απ' αυτό το δίπολο, που μία υιοθέτησή του θα οδηγούσε στο κλείσιμο της πόρτας σε αυτό που συμβαίνει τώρα. Γιατί ακριβώς τώρα είναι που χρειάζεται να αντισταθούμε στις δυνάμεις που επιδιώκουν την αποπολιτικοποίηση και την αποριζοσπαστικοποίησή του.

////////////////////////////////////

Κρίνουμε σημαντική αυτή τη στιγμή που ανοίχτηκαν στο δημόσιο λόγο παραβιαστικές και κακοποιητικές συμπεριφορές οι οποίες για πάρα πολλά χρόνια συγκαλύπτονταν, για δύο λόγους: Πρώτον, παρατηρούμε μια ρωγή στην κανονικότητα σε ευρεία κλίμακα. Στην κανονικότητα που δεν επιτρέπει σε πολλά από μας να μιλήσουμε για την κακοποίηση που έχουμε δεχτεί, γιατί θα αντιμετωπίσουμε τη δυσπιστία και τη συγκάλυψη από όλη την κοινωνία. Από τα πατριαρχικά κλισέ "μήπως προκάλεσες και συ;" μέχρι να απειληθεί η ζωή μας αν το ανοίξουμε παραέξω. Και αυτή η στιγμή είναι εξαιρετικά ενδυναμωτική για όλα μας, αλλά και για τους αγώνες μας. Και δεύτερον, δέχεται ευθεία επίθεση η ίδια η κυβέρνηση, αφού πολλοί από αυτούς που έχουν δεχτεί καταγγελίες είναι βουλευτές ή κατέχουν άλλες κυβερνητικές θέσεις.

Όταν ο Μητσοτάκης λέει πως ό,τι συμβαίνει, συμβαίνει γιατί "οι πολίτες που μίλησαν και μιλούν σήμερα προφανώς αισθάνονται άνετα να το κάνουν", όταν το κράτος ιδρύει το 'metoo.gov.gr' για την καταπολέμηση της "εξουσιαστικής βίας", βλέπουμε απόπειρες ένα κίνημα να αφοπλιστεί και να παρουσιαστεί σαν κυβερνητικό επίτευγμα. Αξίζει να τσεκάρει κανείς το παραπάνω λινκ, αν μη τι άλλο λειτουργεί σαν οπτικό λήμμα για τη λέξη "αφομοίωση". Χρησιμοποιούνται φράσεις που έχουν βγει από τα κινήματα για την έμφυλη βία με μεγάλα γράμματα, αλλά αποσυνδεδεμένες από τα κινήματα αυτά, και με την αναφορά σε μία γενική "εξουσιαστική βία" αντηχούν μία τάση που είχε ήδη σχηματιστεί στο δημόσιο λόγο.

"Ναι, αλλά και οι άντρες κακοποιούνται/οι γυναίκες κακοποιούν", "Το πρόβλημα είναι η βία/η εξουσία γενικά" είναι φράσεις που ακούμε πολύ, φράσεις που δεν μας βρίσκουν αντίθετα αυτές καθ' εαυτές, αλλά που μετατοπίζουν την έμφαση με τρόπο που ξεπλένει τον έμφυλο χαρακτήρα του ζητήματος. Αποκρύπτεται δηλαδή ότι οι γυναίκες (και δε οι μετανάστριες) είναι δυσανάλογα περισσότερο οι αποδέκτες της βίας, και επιχειρούνται να μείνουν αόρατοι οι μηχανισμοί που φυσικοποιούν τη βία αυτή, που υποβιβάζουν τη σημασία της, που αφήνουν το θύμα μόνο με τη ντροπή του. Πολλές αναλύσεις αποφεύγουν μια οποιαδήποτε κριτική στην πατριαρχία, εντοπίζοντας

τον συνδετικό κρίκο μεταξύ των καταγγελιών στα "ελεύθερα ήθη" του καλλιτεχνικού χώρου, ή σε μία ανώνυμη, αδιάκριτη, και όπως ενίοτε υπονείται, αναπόφευκτη "εξουσία".

Επιπλέον, με την υπόθεση Λιγνάδη, χωρίς να υποτιμούμε τη σημασία της, ή το σκουπιδισμό του Λιγνάδη, βλέπουμε να γίνονται κι άλλες μετατοπίσεις, αντιπερισπασμοί, παράξενες –ή γνώριμες– συνυποδηλώσεις. Ο Λιγνάδης κατηγορείται και ως παιδόφιλος, προκαλώντας έτσι μεγαλύτερη ομοφωνία στην αποστροφή και στον εξοστρακισμό του. Η παιδοφιλία, σαν απόλυτη απόκλιση, φαίνεται να συσπειρώνει γύρω από έναν συντηρητισμό, και να αποσπά από τις αποσιωπημένες μορφές βίας που συχνά βρίσκονται επώδυνα πολύ πιο κοντά μας. Έτσι, στο πλαίσιο ενός συμβάντος που επιχειρεί ρήξη με κάποια κατεστημένα, βλέπουμε να αναδύεται ξανά η παλιά καλή σύνδεση ομοφυλοφιλίας (κατ' επάγγελμα ή όχι) και παιδεραστίας ("τι θα νομιμοποιηθεί μετά, η παιδεραστία;" ως αντίδραση στην κατωχύρωση του γκέι γάμου). Παρομοίως, η σύνδεση βιασμού-ψυχασθένειας, σε αντίθεση με αυτό που φέρνουν στην επιφάνεια οι καταγγελίες, υπονοεί ξανά ότι οι θύτες της έμφυλης βίας είναι ακατανόητοι Άλλοι – αλλά οι βιαστές δεν είναι ράτσα ειδική...

Αλίμονο όμως αν είναι άντρες καθημερινοί! Έτσι βλέπουμε ακόμα και φασιστικές οργανώσεις να οργανώνουν μαθήματα αυτοάμυνας για γυναίκες – δεδομένου πάντα ότι βιαστές είναι μόνο οι μετανάστες (propatria), ενώ ταυτόχρονα βγαίνουν δημόσια καλέσματα σε "κυνήγια παιδεραστών".

////////////////////////////////////

Βλέπουμε το παρόν γεγονός ως έναν ριζοσπαστικό αναβρασμό μίας κοινωνικής συνείδησης. Της συνείδησης ότι "δεν είναι οκ". Δεν είναι οκ αυτο που μου συνέβη. Το σκεφτηκα και το ξανασκέφτηκα, κατηγορήσα τον εαυτό μου, δικαιολόγησα τον παραβιαστή μου, αλλά δεν είναι οκ. Το παρόν γεγονός είναι ριζοσπαστικό γιατί συντελεί μια ευρεία επίθεση στην κουλτούρα του βιασμού στην Ελλάδα.

Δεν πιστεύουμε ότι αυτό το κύμα καταγγελιών από μόνο του θα μπορέσει να ξεριζώσει τις βαθιά εντυπωμένες πατριαρχικές αξίες, που καθημερινά αναπαράγονται και εμπεδώνονται μέσα από την εξύμνηση της οικογένειας και του έθνους. Η αγία ελληνική οικογένεια έχει έναν μπαμπά που το '12 θα φοβηθεί για την υγεία του, όταν θα δει τα πρόσωπα σεξεργατριών στις ειδήσεις. Έχει έναν θείο που συνεχώς χουφτώνει και κάνει σχόλια για "το κορίτσι μας", έχει μέλη εξορισμένα και ακατανόμαστα γιατί είναι τρανς, γκέι, ή χρήστες. Η αγία ελληνική οικογένεια έχει μέλη εντός της φιμωμένα, αλλά συλλογικά θα σιωπήσει και θα συγκαλύψει τον γνωστό ιερέα-βιαστή του χωριού.

Αποφύγαμε να ονομάσουμε το τωρινό γεγονός "το ελληνικό #metoo", γιατί ανησυχούμε για το κατα πόσο αυτός ο τίτλος έχει δοθεί από τους φορείς της αφομοίωσής του, για το κατα πόσο συνδέεται με τις

απόπειρες να απομονωθούν οι υποθέσεις και να παθολογικοποιηθούν οι θύτες για να διασωθεί η κοινωνία.

Οι κοινωνικά διάσπαρτες πατριαρχικές άμυνες συνεχίζουν να αποτελούν τον κυρίαρχο λόγο, που, ενώ συσπειρώνεται στα μίντια και την κυβέρνηση, συναντάται και καθημερινά. Τον συναντάμε γύρω μας, ανάμεσά μας, αλλά και μέσα μας. Οι δομές και οι παιδαγωγικές που μας έχουν όλα διαμορφώσει είναι πατριαρχικές, όπως είναι και ρατσιστικές, καπιταλιστικές, σπισιστικές και γενικώς πολύμορφα αναπτυγμένες γύρω από την λογική της κυριαρχίας. Οι απαντήσεις μας σε αυτές οφείλουν αντίστοιχα να βρουν τόπο στον εαυτό, στις διαπροσωπικές σχέσεις, στην πολιτική δράση.

Το παρόν γεγονός έχει αναδείξει τα φεμινιστικά ανταντακλαστικά μεγάλου μέρους της κοινωνίας. Ανταντακλαστικά τα οποία πολλές φορές δε συναντάμε ούτε στους ίδιους μας τους αντιεξουσιαστικούς χώρους. Και αυτό είναι ενδεικτικό της δυσκολίας αυτού του αγώνα, που εκτός από το να βρίσκει τους εχθρούς του στους μηχανισμούς της εξουσίας από τα πάνω και να τους πολεμά, χρειάζεται να ασκεί διαρκώς αυτοκριτική και στις σχέσεις μεταξύ μας και να προσπαθεί να διασφαλίζει την οριζοντιότητά τους. Για αυτό είναι σημαντικό να κατανοούμε διαθεματικά τους λεπτούς τρόπους που λειτουργεί η εξουσία χωρίς να ιεραρχούμε τις μάχες μας.

Είναι σημαντικό να εκμεταλλευτούμε αυτή τη στιγμή και να αγωνιστούμε με τα δικά μας χαρακτηριστικά, για να απαντήσουμε σε κάθε προσπάθεια ξεπλύματος και αποπολιτικοποίησης αυτών των γεγονότων.

Εργαλεία φεμινιστικών συλλογικοποιήσεων, όπως η φροντιστικότητα, είναι χρήσιμα κάθε φορά που βρισκόμαστε στο δρόμο (ή αλλού) και βοηθούν να χτιστεί το κλίμα συντροφικότητας και εμπιστοσύνης που κρίνουμε απαραίτητο για αυτή τη συνθήκη.

Να δημιουργήσουμε ισχυρούς δεσμούς για να μπορούμε να μοιραζόμαστε τις εμπειρίες.

Να συντηρήσουμε και να οξύνουμε τα ανταντακλαστικά μας στις διάχυτες εξουσιαστικές σχέσεις, και να αντεπιτεθούμε στους εξουσιαστικούς μηχανισμούς.

Για να δημιουργήσουμε νέες δομές και παιδαγωγικές, για να ορίσουμε διαφορετικά τις σχέσεις μας.

δ
8/3/2021

